

Revalidatie inbeslaggenomen stootvogels

Door frater Simon Deltour

Ieder jaar opnieuw worden wij geconfronteerd met de beschamende realiteit van verweesde stootvogels. In de meeste gevallen betreft het slachtoffers, die nog goed gerevalideerd kunnen worden, weer volledig klaargemaakt kunnen worden voor hun taak in de vrije natuur.

Dit probleem presenteert zich in het noorden nagenoeg niet. Het populatieverlies beperkt zich daar tot verkeersslachtoffers of tot dieren, die op fatale wijze in botsing gekomen zijn met menselijke bedrijfsvoorzieningen als hoogspanningskabels, flatgebouwen met grote doorschijnende ramen en soortgelijke gevaarsobstakels. Dit resulteert voor de vogels in gebroken vleugels, poten of nog erger. Deze gevallen zijn doorgaans niet meer te revalideren en we kunnen ze gevoeglijk rangschikken onder een bepaalde vorm van natuurlijke selectie.

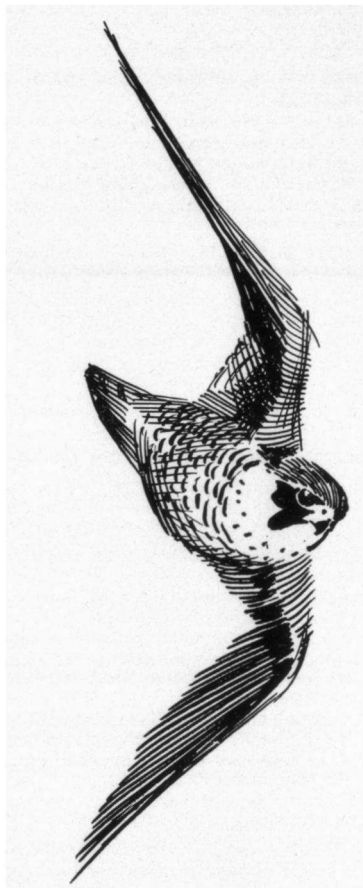
Het ruïneuze feit van het gebruik van insecticiden en herbiciden, dat alom onze avifauna zo genivelleerd heeft en wel vooral die soorten, die aan de top van de voedselpyramide staan, laten we in dit verband maar buiten beschouwing.

Echter in 'het zuiden des lands' liggen de kaarten heel anders. Gezien de bodemgesteldheid aldaar en inherent daaraan zijn meerder bosbestand liggen daar de niet te onderschatten broedarealen van de inheemse stootvogels. Bovendien leeft daar helaas nog een mentaliteit, die weinig begrip kan opbrengen voor een persoonlijke

natuur- en milieubescherming. Een diepgewortelde volksaard, die binnen één generatie niet om te buigen is en waar de totale jeugd in dit opzicht pedagogisch nog weinig geïndoctrineerd wordt om zich meer verantwoordelijkheid te gaan aanmeten t.o.v. alles wat leeft en groeit. Door baldadigheid, door onkunde en door de mogelijkheden, die er geschapen zijn nu de meeste natuurterreinen recreatief zijn opgelegd, worden jaarlijks veel stootvogelhorsten nodeloos geplunderd. Twee jaren geleden tekende ik een record-aantal op van 120 exemplaren. Over de oorzaak kan ik geen zinnig woord zeggen, maar vorig en dit jaar ligt het aantal gelukkig lager. Dit verschil is echter voor velerlei uitleg vatbaar!

Deze verweesde dieren zijn nog wél met succes te revalideren!

Indertijd heb ik mij 'toevalligerwijs' intensief met dit probleem beziggehouden. In 'Het Vogeljaar' van mei 1961 heb ik de gevolgde methode én mijn resultaten uitvoerig beschreven. De veelvuldig gehanteerde slogan, dat vogels die kortere of langere tijd van hun vrijheid zijn beroofd geweest, later hun plaats in de natuur niet meer kunnen innemen, berust beslist niet op ervaringen!

Jagende Slechtvalk Tekening: H. J. Slijper

Mijn revalidaties omtrent de jaren 50 waren experimenten, die zich toen opdrongen in het kader van het justitie-werk. Overigens is de avifauna slechts één aspect van het milieu! Maar dit aspect is momenteel wel urgent geworden. Inmiddels zijn de omstandigheden door allerlei factoren voor mij dermate veranderd, dat dit werk, waarmee ik me destijds zo intensief heb beziggehouden, nu elders gepraktiseerd dient te worden.

Waarom wil ik hier een lans breken voor het behoud van de verweesde stootvogels?

Natuurlijk omdat dit probleem in Noord-Brabant en Limburg grotelijks aan de orde is en dat hiermee de hele populatie in ons land gebaat is. Maar veel meer nog, omdat de stootvogel van integrerende betekenis is voor ons milieu, i.c. voor het functioneren van ons totale natuurbestel. Hun regulerende taak is onmisbaar voor een gezond milieu! Meer dan welke diergroep dienden deze vogels de intensieve belangstelling te hebben van onze overheid. Een strafbaarstelling voor het onder zich hebben is in deze lang niet toereikend en de verstoringen en vernielingen van de horsten ontsnappen nagenoeg steeds aan de controle van de opsporingsambtenaren!

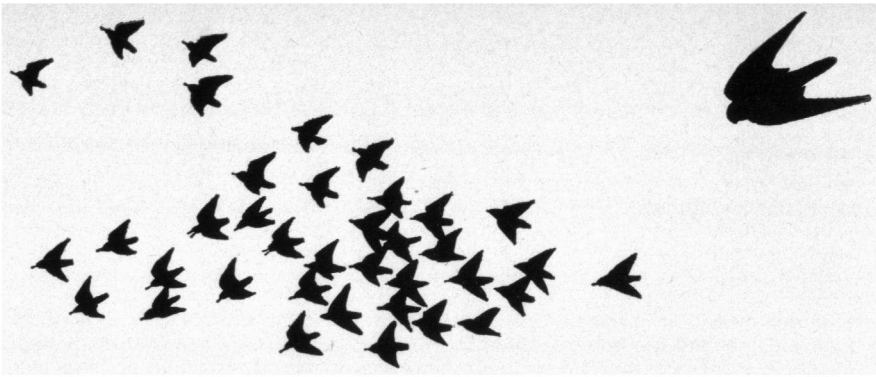
In de Raad van Europa te Straatsburg hebben wij wel de direktieven onderschreven tot handhaving en behoud van het milieu en de natuur, maar de consequenties daarvan op het terrein van de stootvogels laten ernstig te wensen over. We zijn — zeer terecht overigens — wel warm gelopen voor de massale vogelvangst in België en evenzeer over de zo geheten vogelmoord in Italië, doch in eigen land wordt een integrerend facet omtrent de handhaving van ons milieu grotelijks over het hoofd gezien.

Volgens mijn gegronde overtuiging worden er jaarlijks in Noord-Brabant en Limburg nagenoeg 200 jonge stootvogels uit de natuur ontvreemd! Het grootste deel daarvan komt na enkele dagen of na wat langere tijd weer 'boven water', omdat men zich er op allerlei manieren van ontdoet, als men reeds spoedig ervaart, dat het niet zo eenvoudig is om zulke dieren in gevangenschap te hebben. Ze worden dan op plaatsen achtergelaten, waar ze zeker ontdekt worden of men maakt gebruik van tussenpersonen, zodat de schaamteloze daders praktisch steeds ongrijpbaar blijven. Deze gevonden dieren zijn dan nog de gunstige uitzonderingen, want het lijkt mij plausibel, dat er ook menig exemplaar wordt afgemaakt om achteraf zeker geen moeilijkheden te krijgen.

Dat grote deel van het populatie-verlies is nochtans goed te revalideren, als dit deskundig gebeurt!

Omdat de beschamende oorzaak van het aantal verweesde jongen voorlopig wel niet te ondervangen is — zwaardere boeten stimuleren wellicht tot represailles — is het noodzakelijk, is het hoog nodig, dat er meerdere revalidatie-centra gesubsidieerd worden, onder leiding van toegewijde en deskundige lieden! Hier kan geen soelaas geboden worden door presentanten, die in een bebouwde kom van een gemeente woonachtig zijn en die niet over voldoende outillage beschikken. Tevens is dan ook het reële gevaar niet uitgesloten, dat men over de rug van revalidatie of welke andere factor van het milieubehoud uiteindelijk en uitsluitend beoogt in het bezit te komen van een F-vergunning, zoals onder schoon schijnende motieven zo vaak pure eigenbelangen nagestreefd worden! Revalidatie-centra die in een vrije bosrijke omgeving gesitueerd zijn, hebben ruimte voor dit werk, kunnen afdoende beveiligd worden tegen eventuele baldadigheid en kunnen de revalidanten vroegtijdig gewennen aan de vrije natuur. Ze dienen geleid te worden door principiële en ideële personen, die deze job niet beschouwen als hun broodwinning, maar milieu-bewuste motieven lanceren. Zulke mensen en zulke gelegenheden zijn er beslist te vinden! Maar men moet van hen ook nog niet gaan eisen, dat zij deze faciliteiten uit eigen zak betalen of genoodzaakt zijn om de vrijgevigheid van een groot aantal milieu-gerichte mensen in te roepen om de nodige onderhoudskosten te kunnen dekken. Als men hoort, hoe dilettantistisch men nu nog soms te werk gaat op plaatsen, waar wél een F-vergunning verleend is dan vraagt men zich af, of hier het herstel of het behoud van de zo noodzakelijke, regulerende stootvogel nog in het spel is?

We hebben tegenwoordig in ons kabinet de departementen van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, van Justitie en CRM. Wat exact tot ieders portefeuille behoort, is mij niet recht duidelijk en het interesseert mij ook weinig om die werkterranen kritisch te gaan afpalen. Wel zullen alle een formidabele kluiw van de begrotingsnota ontvangen.

Slechtvalk Spreeuwen aanjagend

Tekening: H. J. Slijper

Volksgezondheid en Milieuhygiëne occupeer zich waarschijnlijk — en zeer terecht — met water-, lucht- en bodemvervuilingsobjecten. Dit zijn echter voornamelijk facetten, die gecreëerd zijn door onze welvaartswedloop, waarbij we niet alleen de levende natuur nonchalant genegeerd, maar ook gedupeerd hebben! Er bestaat derhalve zeer zeker een rehabilitatie-plicht! Bovendien volksgezondheid en milieu impliceert natuursorg, omdat we in ons menselijk bestaan deel uitmaken en afhankelijk zijn van de natuur in zijn totaliteit. In eerste instantie geldt die zorg m.i. voor dié dieren, die qua levenspatroon het natuurlijk evenwicht moeten handhaven. Daarmee belanden we dan exact bij de stootvogels, waarvan er een paar honderdtallen met wat financiële hulp nog te revalideren, nog te behouden, zijn! Maar die uitgeschakelde en gehandicapte jonge dieren kloppen voor hun behoud niet klagend aan bij de overheid en de mensen, die belangeloos voor hun lot, voor hun onmisbare taak in het natuurbestel opkomen, zullen ook wel aan een gesloten deur kloppen!

Vervolgens zijn bij deze affaire nog betrokken het departement van Justitie en dat van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

De Justitie wordt wel geactiveerd, als er 'sporadisch' eens een meerderjarige onverlaat geverbaliseerd wordt. De boeten van f 50,— of f 75,— die opgelegd worden, komen ten goede aan de Staatskas. De Officiëren van Justitie strijken er een een gelaagd honorarium van op, maar van de kwestie, waar het in principe over gaat, de verbeurdverklarde, verweesde stootvogels, daar trekt men zich niets meer van aan. Die worden zonder ondersteuning of verdere bijstand overgelaten aan goedwillende sympathisanten, die er hun vrije tijd (plus de rest) voor in kunnen zetten om deze baldadigheidsslachtoffers weer voor hun taak klaar te maken, als er ook in dit kamp al geen egoïstische motieven ten grondslag liggen. Het departement Cultuur R.M. mag en kan in deze sektor F-vergunningen uitreiken. Inderdaad is het moeilijk te determineren, welke normen bij een aanvraag budget wel naar recreatie en maatschappelijk werk schuiven, zodat cultuur, d.i. exact gelanceerd dienen te worden. Maar overigens zal het merendeel van hun natuur, weer het kind van de rekening wordt!

Deze staatkundige kritiek is wellicht enigszins te simplistisch getekend, maar in grote lijnen karakteriseert het de feiten. Het is wel indicatief voor deze tijd van drastische natuurverslechtering, dat drie departementen, die rechtstreeks geïnteresseerd zijn bij zo'n belangrijk natuurfacet, zo summier reageren. Deze touwtrekkerij tussen verschillende overheidsorganen, want uiteindelijk is heel onze regering ten nauwste betrokken bij een gezond milieu, zal vooralsnog wel resulteren in een vacuüm, totdat de hele natuur en onze stootvogelpopulatie naar de knoppen is, niettegenstaande deze nog steeds de basis van ons bestaan vormen. De stootvogels, althans zeker sommige, dreigen goeddeels uit ons landschap te verdwijnen. Een groot deel van alle soorten — en nog wel de meest nuttige — zijn reeds gesneuveld door onze letale, maar economische landbouwmethoden. Voor het restant, dat middels effectieve revalidatie nog te redden zou zijn, heeft men geen oog of althans kunnen daarvoor geen subsidies gefourneerd worden! Het is te inventief om uit deze gegevens te concluderen, dat dit aspect van onze avifauna hiermee boven de belangen van de mens gedrongen wordt. Ons aller welzijn culmineert alleen bij een gezond en goed functionerend natuurbestel. Wij hebben in de laatste eeuw dit toch al zoveel geweld aangedaan! Derhalve moeten we redden, wat er nog te redden is en daartoe behoort beslist de dreigende eliminatie van een aanzienlijk kwantum van onze stootvogels!

● fr. Simon Deltour, Frankrijkstraat 101, Eindhoven